



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав деяких категорій працівників (реєстр. № 8403 від 24 травня 2018 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 17 січня 2019 року (протокол № 76) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав деяких категорій працівників (реєстр. № 8403 від 24 травня 2018 року), поданий народним депутатом України Карпунцовим В.В. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою метою Законопроекту є забезпечення додержання права на працю, встановлення соціальної справедливості у питаннях звільнення з роботи та участі у профспілкових організаціях різних категорій працівників органів прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України.

Для досягнення мети Законопроектом передбачається: скасування норм, які, на думку автора, порушують трудові права працівників органів прокуратури, які не є прокурорами, працівників Національної поліції України, Служби безпеки України, органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах державного фінансового контролю та контролю за цінами, які працюють за трудовим договором або є державними службовцями, в частині їх звільнення без попередньої згоди виборного органу первинної профспілкової організації, а також особливостей притягнення до дисциплінарної відповідальності; забезпечення прав працівників, обраних до профспілкових органів, в частині особливостей притягнення їх до дисциплінарної відповідальності та звільнення; надання права участі у професійних спілках, окрім працівників, які уклали трудовий договір із Службою безпеки України, прокурорів і поліцейських, працівникам Служби безпеки України, які є державними службовцями, працівникам Національної поліції України, які уклали трудовий договір або є державними службовцями, та працівникам органів прокуратури, які не є прокурорами; скасування положень про право керівників державних органів відправляти працівників у

відпустки без збереження заробітної плати і встановлювати режим роботи на умовах неповного робочого часу без їхньої згоди та попередження.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з такого.

Україна як соціальна, правова держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку особа вільно обирає або на яку вільно погоджується, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, а також право на належні умови праці, своєчасне отримання винагороди (стаття 1, частини перша, друга, четверта, сьома статті 43 Конституції України).

Як зазначив Конституційний Суд України у Рішенні від 24 грудня 2004 року № 22-рп/2004, забезпечення прав і свобод потребує, зокрема, законодавчого закріплення механізмів (процедур), які створюють реальні можливості для здійснення кожним громадянином прав і свобод (абзац четвертий підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини).

В Основному Законі України закріплено не лише право кожного на працю, а й гарантії реалізації цього права як особисто, так і через об'єднання громадян, зокрема професійні спілки. Право громадян на об'єднання у професійні спілки з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів встановлено частиною третьою статті 36 Конституції України.

При цьому, відповідно до частини шостої статті 43 Основного Закону України громадянам гарантується захист від незаконного звільнення.

Відповідно до статей 244, 247, 248 Кодексу законів про працю України (далі – Кодекс) на професійні спілки покладається здійснення контролю за додержанням законодавства про працю, захист трудових і соціально-економічних прав та інтересів працівників.

Права, обов'язки і гарантії працівників закріплено у Кодексі, зокрема, встановлено правовий захист від необгрунтованої відмови у прийнятті на роботу і незаконного звільнення. Однією з правових гарантій від незаконного звільнення є встановлені законом обмеження щодо розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Так, відповідно до статті 43 Кодексу звільнення працівника з роботи з ініціативи власника або уповноваженого ним органу допускається лише за попередньою згодою профспілкового органу.

Аналізуючи вищенаведені положення Конституції України, Конституційний Суд України в Рішенні від 29 жовтня 1998 року № 14-рп/98 зазначив, що всі професійні спілки, які утворені і діють згідно з їх статутами на підприємствах, в установах, організаціях, мають гарантовані Основним Законом України рівні права для захисту трудових і соціально-економічних прав та інтересів своїх членів, в тому числі й для надання згоди на розірвання трудового договору з працівником - членом професійної спілки відповідно до

Кодексу законів про працю України (абзац перший пункту 3 мотивувальної частини).

Водночас, Кодексом (стаття 43¹) передбачені випадки розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу без згоди виборного органу первинної профспілкової організації (профспілкового представника). Частиною другою зазначеної статті Кодексу встановлено, що законодавством можуть бути передбачені й інші випадки такого розірвання трудового договору.

Необхідно зауважити, що професійна діяльність працівників правоохоронних органів є предметом регулювання спеціальних законодавчих актів. Спеціальні норми, прийняті з метою забезпечення диференційованого підходу до регулювання трудових прав певних категорій працівників, не передбачають створення пільгових умов праці для них або надання їм додаткових привілеїв. Вони спрямовуються, передусім, на досягнення балансу гарантій трудових прав окремих категорій працівників відповідно до умов їх праці.

Особливості регулювання діяльності вказаних категорій працівників не вважаються порушенням їхніх прав за нормами міжнародних актів у цій сфері. У конвенціях Міжнародної організації праці «Про свободу асоціації та захист права на організацію» № 87 (стаття 9) та «Про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів» № 98 (частина перша статті 5, стаття 6), що є основоположними інструментами регулювання колективних трудових відносин і якими передбачається право на належний захист проти будь-яких дискримінаційних дій, спрямованих на обмеження свободи об'єднання в галузі праці та право працівників і роботодавців, зазначено, що вони не поширюються на державних службовців та що національне законодавство визначає, якою мірою ці гарантії застосовуватимуться до збройних сил та поліції.

Також Конвенцією Міжнародної організації праці № 158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця (стаття 11) визначено, що працівник, з яким намічено припинити трудові відносини, має право бути попередженим про це за розумний строк або має право на грошову компенсацію замість попередження, якщо він не вчинив серйозної провини, тобто такої провини, у зв'язку з якою було б недоцільно вимагати від роботодавця продовжувати з ним трудові відносини протягом строку попередження.

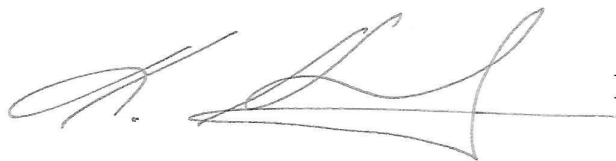
За Основним Законом України (пункти 1, 6 частини першої статті 92) права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, а також засади регулювання праці визначаються виключно законами України.

Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав

деяких категорій працівників (реєстр. № 8403 від 24 травня 2018 року), поданий народним депутатом України Карпунцовим В.В., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету



Р.П. КНЯЗЕВИЧ